

Адвокат у цивільному процесі. Процесуальний статус адвоката, підтвердження повноважень адвоката, участь адвоката у досудовому провадженні, участь адвоката у судову провадженні, особливості діяльності адвоката під час дії воєнного стану

Як відомо, у судових процесах фігура адвоката займає важливе місце. Якщо аналізувати адвокатський статус у процесуальному сенсі в найширшому розумінні, то слід погодитися, що адвокатура, як орган правосуддя згідно із Конституцією України, є соціальним інститутом. Це пояснюється виконанням адвокатурою державно значимих функцій, наділенням адвокатів професійним імунітетом, при цьому завдання адвокатури також обумовлені приватними інтересами фізичних та юридичних осіб.

Згідно із чинним законодавством адвокат – єдиний суб'єкт надання кваліфікованої юридичної допомоги, захищений адвокатською таємницею та гарантіями невторчання в професійну діяльність, самостійно вибирає форму організації своєї діяльності і несе повну відповідальність перед клієнтом та підлягає суду адвокатського товариства через відповідні органи корпоративного товариства у разі порушення норм професійної етики. Пропоноване видання визначає роль адвоката у сучасному цивільному провадженні на усіх його стадіях з акцентом на множинність проваджень в цивільному процесі, визначає специфіку його діяльності, зокрема під час дії воєнного стану у країні.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених осіб.

АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

- ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА**
- ПІДТВЕРДЖЕННЯ
ПОВНОВАЖЕНЬ АДВОКАТА**
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У ДОСУДОВОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У СУДОВОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**
- ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА
ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України
Теремецького Владислава Івановича

Укладачі:

Бандурка О. М., Бортняк В. А., Вітвіцький С. С., Гараміта Р. Б., Григоренко А. В., Григоренко Л. С., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Іншин М. І., Козяр Р. Я., Копотун І. М., Корецька В. В., Корецький О. П., Костицький В. В., Макарова Т. П., Петков В. П., Петков С. В., Пляшко Ю. А., Скриньковський Р. М., Скупейко А. В., Соболь Є. Ю., Стародубов І. В., Теремецький В. І., Хмиз М. В., Чубенко А. Г., Шамрай Б. М.

А 28 Адвокат у цивільному процесі: процесуальний статус адвоката; підтвердження повноважень адвоката; участь адвоката у досудовому провадженні; участь адвоката у судовому провадженні; особливості діяльності адвоката під час дії воєнного стану / Під заг. ред. Теремецького В. І. — Київ: ВД «Професіонал», 2024. — 448 с.

ISBN 978-611-01-3295-4

Як відомо, у судових процесах фігура адвоката займає важливе місце. Якщо аналізувати адвокатський статус у процесуальному сенсі в найширшому розумінні, то слід погодитися, що адвокатура, як орган правосуддя згідно із Конституцією України, є соціальним інститутом. Це пояснюється виконанням адвокатурою державно значимих функцій, наділенням адвокатів професійним імунітетом, при цьому завдання адвокатури також обумовлені приватними інтересами фізичних та юридичних осіб.

Згідно із чинним законодавством адвокат – єдиний суб'єкт надання кваліфікованої юридичної допомоги, захищений адвокатською таємницею та гарантіями невтручання в професійну діяльність, самостійно вибирає форму організації своєї діяльності і несе повну відповідальність перед клієнтом та підлягає суду адвокатського товариства через відповідні органи корпоративного товариства у разі порушення норм професійної етики.

Пропоноване видання визначає роль адвоката у сучасному цивільному провадженні на усіх його стадіях з акцентом на множинність проваджень в цивільному процесі, визначає специфіку його діяльності, зокрема під час дії воєнного стану у країні.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених осіб.

ВСТУП

Як відомо у судових процесах фігура адвоката займає важливе місце. Якщо аналізувати адвокатський статус у процесуальному сенсі в найширшому розумінні, то слід погодитися, що адвокатура, як орган правосуддя згідно із Конституцією України, є соціальним інститутом. Це пояснюється виконанням адвокатурою державно значимих функцій, наділенням адвокатів професійним імунітетом, при цьому завдання адвокатури також обумовлені приватними інтересами фізичних та юридичних осіб.

Згідно із чинним законодавством адвокат – єдиний суб'єкт надання кваліфікованої юридичної допомоги, захищений адвокатською таємницею та гарантіями невторчання в професійну діяльність, самостійно вибирає форму організації своєї діяльності і несе повну відповідальність перед клієнтом та підлягає суду адвокатського товариства через відповідні органи корпоративного товариства у разі порушення норм професійної етики.

Отже адвокатська діяльність є особливим різновидом соціально-правової діяльності, яка, хоча і здійснюється переважно в приватних інтересах, загалом має публічний характер. Внаслідок здійснення цієї діяльності забезпечується дієвість правового регулювання, зокрема створюються умови для дотримання і використання громадянами діючих у суспільстві правових норм, а також здійснюється контроль за правильністю застосування законів органами державної влади, установами, громадськими об'єднаннями, органами місцевого самоврядування та посадовими особами.

За приписами Конституції України діяльність адвокатури в якості органу правосуддя забезпечує громадянам України (а також іноземцям та особам без громадянства) високий рівень компетентності юридичної допомоги в суді.

Що стосується виконання цих функцій у цивільному процесі, то враховуючи місце та кількість цивільних проваджень серед усіх інших, що підсудні загальним судам, запровадження стандартів доказування у цивільний процес, слід визнати значущість адвоката у цивільному провадженні.

У процесуальному сенсі адвоката наділено загальними цивільними процесуальними правами, а також спеціальними цивільними процесуальними правами представника. Водночас адвокат наділений відповідним матеріально-правовим статусом, який характеризує його як професійного суб'єкта надання правничої допомоги, який може діяти як на договірних засадах, так й у якості суб'єкта надання безоплатної правової допомоги у порядку, визначеному законом.

Таким чином важливою складовою в алгоритмі забезпечення особою своїх прав та свобод є гарантія отримання юридичної допомоги, оскільки зіткнувшись з певними проблемами, які пов'язані з необхідністю застосування законодавчо унормованих процедур (зокрема оскарження певних обставин/дій/рішень у судовому порядку) за відсутності спеціальних юридичних знань та навичок, особа, однозначно, потребує професійної допомоги правника для захисту своїх інтересів. Правова допомога при здійсненні захисту прав і охоронюваних законом інтересів громадян та юридичних осіб у суді реалізується у формі цивільного процесуального представництва (що не позбавляє особу права самостійної участі у розгляді спору). Роль адвоката у забезпеченні вказаного права визначено Конституцією України та іншим спеціальним законодавством.

Пропоноване видання визначає роль адвоката у сучасному цивільному провадженні на усіх його стадіях з акцентом на множинність проваджень в цивільному процесі, визначає специфіку його діяльності, зокрема під час дії воєнного стану у країні.

Збірка розрахована на здобувачів юридичної освіти, їх викладачів, діючих адвокатів, інших практикуючих правників, суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів та інших зацікавлених читачів.

ЮРИДИЧНИЙ СЛОВНИК АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

АДВОКАТУРА – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому профільним Законом.

АДВОКАТ – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені профільним Законом.

АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту.

АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ – письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правничої допомоги клієнту.

АДВОКАТСЬКОЇ ЄТИКИ ПРАВИЛА – в самому загальному розумінні адвокатська етика є визначена корпоративними правилами належна поведінка адвоката у тих випадках, коли правові норми не встановлюють для нього конкретних правил поведінки.

Зведені у єдиний документ (Правила) етичні норми професійного адвоката є уніфікованим закріпленням традицій і досвіду української адвокатури в сфері тлумачення норм адвокатської етики, а також загальноновизнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві.

Ці Правила слугують обов'язковою для використання адвокатами системою орієнтирів при збалансуванні, практичному узгодженні ними своїх багатоманітних та іноді суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури та

принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами України, а також закріплюють єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката у дисциплінарному провадженні кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ – будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

АЛІМЕНТИ – це кошти для утримання, які закон зобов'язує платити одного з батьків неповнолітньої дитини. Їх можуть перераховувати в добровільному порядку, а можуть – за рішенням суду.

Аліменти на утримання дитини є гарантією виконання кожним з батьків свого обов'язку забезпечувати дитину, надавати їй можливість на користування всіма благами соціального забезпечення, належним харчуванням, житлом, розвагами, надати їй захист і піклування, які необхідні для її благополуччя. При цьому, виходячи з положень чинного законодавства, доступ дитини до даних благ не залежить від перебування батьків у шлюбі. Аліменти є власністю самої дитини, а не батьків. Батьки лише отримують та використовують їх від імені дітей. Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.

Тобто перебування батьків у шлюбі або його розірвання не впливає на обов'язок батьків утримувати дитину.

АЛІМЕНТИ НА УТРИМАННЯ БАТЬКІВ ПОВНОЛІТНЬОЮ ДИТИНОЮ – обов’язок повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків закріплено в статті 51 Конституції України. Згідно з частиною першою статті 202 Сімейного кодексу України повнолітні дочка, син зобов’язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги.

Аліментні зобов’язання у дочки, сина на утримання батьків можуть бути призначені за наявності юридичних складових сукупності певних умов, а саме: мати або батько не були позбавлені батьківських прав та не ухилялися від виконання своїх батьківських обов’язків; непрацездатність матері, батька; потреба в матеріальній допомозі; нижчий від прожиткового рівень матеріального забезпечення.

АПЕЛЯЦІЯ – (лат. *appellatio* – звернення) у загальному розумінні є оскарження ухвали, рішення, вироку або постанови нижчої інстанції (звичайно судової) перед вищою. Також використовується у значенні звернення до кого-, чого-небудь за підтримкою, порадою.

Одна з форм оскарження судових рішень до суду вищої (апеляційної) інстанції, що має право переглядати справу. Метою апеляційного розгляду є перевірка правильності рішення суду першої інстанції, а не повторний розгляд справи по суті. Хоча, на практиці апеляційні суди досліджують докази так само, як і суди першої інстанції.

АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ – самостійна стадія кримінального процесу, в рамках якої апеляційний суд на підставі апеляційної скарги переглядає рішення суду першої інстанції, що не набрали законної сили.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА – правнича допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ПЕРВИННА – вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і

свободи та обов'язки, порядок їх реалізації та виконання, відновлення прав у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ВТОРИННА – вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя. Включає такі види правничих послуг:

- 1) захист;
- 2) здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- 3) складення документів процесуального характеру.

Адвокати є суб'єктами надання вторинної безоплатної правничої допомоги за умови включення до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу.

БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ – державні спеціалізовані установи МОЗ України, які забезпечують проведення судово-медичних експертиз.

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА – є загальнообов'язковою нормою цивільного провадження найвищого рівня, оскільки вона охоплює не лише провадження в цивільних справах про, а й сучасний правопорядок України в цілому. Її дія поширюється на всі органи державної влади, їх службових осіб у всіх сферах діяльності – нормотворчій, правоохоронній, правозастосовчій.

Загальність та універсальність засади верховенства права дозволяє поширити її дію на абсолютно всі інститути і елементи цивільного провадження. Це означає, що засада верховенства права є безпосередньо і прямо застосовною як під час судового розгляду в процесі судових стадій цивільного провадження, зокрема, в процесі перегляду судових рішень.

Непорушність прав і свобод людини та створення надійних умов їх захисту є визначальним критерієм верховенства права як засади, що покликана закріпити цю непорушність прав і свобод людини, а також поновити їх у разі порушення.

Якщо спірні відносини не врегульовані законом, суд застосовує закон, що регулює подібні за змістом відносини (аналогія закону), а за відсутності такого – суд виходить із загальних засад законодавства (аналогія права).

Забороняється відмова у розгляді справи з мотивів відсутності, неповноти, нечіткості, суперечливості законодавства, що регулює спірні відносини.

ВНУТРІШНЄ ПЕРЕКОНАННЯ СУДДІ – стан свідомості судді, що відображає результат розумової суб'єктивної діяльності судді в процесі судочинства щодо оцінки доказів з метою достовірного встановлення фактичних обставин конкретної судової справи, що входять до предмету доказування, результат якої втілюється в судовому рішенні.

Є правовою категорією, що забезпечує функціонування судді в межах наданих йому прав і обов'язків, які не перекручують самостійного сприйняття і розуміння суддею об'єктивної дійсності, що стала предметом дослідження в суді.

Свободу і незалежність внутрішнього переконання судді неможна розуміти як свавілля, як особистий і ні від чого не залежний розсуд. Вільним може вважатися тільки те переконання, яке є вірним і повно відображає факти, що тягнуть за собою застосування закону. У той же час обґрунтованість внутрішнього переконання складає його невід'ємну властивість.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА – у цивільному провадженні це процесуальний документ, докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатом висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, судом, що доручив проведення експертизи (ст. 102 ЦПК України).

Висновок експерта як джерело доказів має свою специфіку, оскільки експертиза призначається у випадках, коли обставини, що мають значення для справи, можуть бути отримані у лише в результаті дослідження відповідних матеріалів (об'єктів), що проводяться експертом на основі спеціальних наукових знань.

При цьому висновок експерта не має для суду наперед встановленої сили, оскільки суд встановлює належність, допустимість та достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА В ГАЛУЗІ ПРАВА – висновок спеціаліста в галузі права щодо:

застосування аналогії закону чи аналогії права;

змісту норм іноземного права згідно з їх офіційним або загальноприйнятим тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній державі.

Не є джерелом доказів у цивільному провадженні, має допоміжний (консультативний) характер і не є обов'язковим для суду.

Не може містити оцінки доказів, вказівок про достовірність чи недостовірність того чи іншого доказу, про переваги одних доказів над іншими, про те, яке рішення має бути прийнято за результатами розгляду справи.

ВИТРАТИ СУДОВІ – фактичні грошові витрати, які несуть особи, які беруть участь у справі, та інші учасники процесу у зв'язку із зверненням до суду та розглядом справи в суді. Судові витрати – це родове поняття, яке включає два види витрат:

1) судовий збір;

2) витрати, що пов'язані з розглядом справи.

ВИТРАТИ НП ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ – витрати, пов'язані з правничою допомогою адвоката, несуть сторони, крім випадків надання правничої допомоги за рахунок держави.

За результатами розгляду справи витрати на правничу допомогу адвоката підлягають розподілу між сторонами разом із іншими судовими витратами.

Слід мати на увазі, що для цілей розподілу цих витрат:

розмір витрат на правничу допомогу адвоката, в тому числі гонорару адвоката за представництво в суді та іншу правничу допомогу, пов'язану зі справою, включаючи підготовку до її розгляду, збір доказів тощо, а також вартість послуг помічника

адвоката визначаються згідно з умовами договору про надання правничої допомоги та на підставі відповідних доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості, що сплачена або підлягає сплаті відповідною стороною або третьою особою;

розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації витрат адвоката, необхідних для надання правничої допомоги, встановлюється згідно з умовами договору про надання правничої допомоги на підставі відповідних доказів, які підтверджують здійснення відповідних витрат.

ВОЄННИЙ СТАН – особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Запровадження воєнного стану пропонується РНБО, погоджується Президентом, і затверджується рішенням Верховної Ради України.

ГОЛОВУЮЧИЙ У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ – в організаційному сенсі це суддя, який розглядає справу одноособово, а при колегіальному розгляді справи – суддя-доповідач, визначений Єдиною судовою інформаційно-комунікаційною системою під час розподілу справи.

При цьому діяльність головуючого невід’ємна від складу суду – він або розглядає справу одноособово, або діє від імені усього складу суду. В останньому випадку одноосібні дії головуючого стосуються організаційно-розпорядчих питань судового розгляду. Тож процесуальна діяльність головуючого здійснюється у межах основної (первинної) процесуальної функції правосуддя та додаткової (похідної) функції судового контролю.

ГОНОРАР АДВОКАТА – є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правничої допомоги.

При встановленні розміру гонорару враховуються складність справи, кваліфікація і досвід адвоката, фінансовий стан клієнта та інші істотні обставини. Гонорар має бути розумним та враховувати витрачений адвокатом час.

ДОВІРЕНІСТЬ АДВОКАТУ НА ПРЕДСТАВНИЦТВО – один із документів, які посвідчують повноваження адвоката на надання правничої допомоги. Довіреність визначає лише повноваження адвоката, межі наданих представникові прав і перелік дій, які він може вчиняти для виконання доручення.

Довіреність фізичної особи має бути посвідчена нотаріально або, у визначених законом випадках, іншою особою. Так само довіреність фізичної особи, за зверненням якої прийнято рішення про надання їй безоплатної вторинної правничої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), який прийняв таке рішення.

Від імені юридичної особи довіреність видається за підписом (електронним підписом) посадової особи, уповноваженої на це законом, установчими документами.

ДОГОВІР АДВОКАТА НА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ – цивільно-правовий документ, на підставі якого здійснюється адвокатська діяльність, що передбачена профільним Законом.

В цьому сенсі цей договір являє собою домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правничої допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правничої допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Таким чином укладання цього договору є обов'язковим.

Якщо клієнт невідкладно потребує надання правничої допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим – з подальшим укладенням договору в письмовій формі протягом трьох днів, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди – у найближчий можливий строк.

Також в усній формі такий договір укладається для надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди).

До договору про надання правничої допомоги застосовуються загальні вимоги договірної права.

Зміст договору про надання правничої допомоги не може суперечити Конституції України та законам України, інтересам держави і суспільства, його моральним засадам, присязі адвоката України та правилам адвокатської етики.

ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ – будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ – процес збирання, перевірки та оцінки доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для цивільного провадження.

Кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених ЦПК України. Доказування не може ґрунтуватися на припущеннях.

Процес доказування супроводжується прийняттям відповідних процесуальних рішень. Крім цього, він складається з комплексу процесуальних дій і процесуальних відносин. Суд не може збирати докази, що стосуються предмета спору, з власної ініціативи, крім витребування доказів судом у випадку, коли він має сумніви у добросовісному здійсненні учасниками справи їхніх процесуальних прав або виконанні обов'язків щодо доказів, а також інших випадків, передбачених ЦПК України.

ДОПИТ СВІДКА ЗА ЗАЯВОЮ СТОРОНИ АРБІТРАЖНОГО (ТРЕТЕЙСЬКОГО) РОЗГЛЯДУ – на прохання третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу або за заявою сторони (учасника) третейського (арбітражного) розгляду за згодою третейського суду (міжнародного комерційного арбітражу) апеляційний загальний суд за місцем проживання (перебування) свідка може допитати, в тому числі повторно, свідка про відомі йому обставини, що стосуються справи, що розглядається третейським судом (міжнародним комерційним арбітражем), згідно з визначеним третейським судом (міжнародним комерційним арбітражем) переліком питань.

ДОСУДОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО СПОРУ – відповідно до ст. 16 ЦПК України сторони вживають заходів для досудового врегулювання спору за домовленістю між собою або у випадках, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом. Особи, які порушили права і законні інтереси інших осіб, зобов'язані поновити їх, не чекаючи пред'явлення претензії чи позову.

В цивільному процесуальному законодавстві немає визначеного поняття досудового врегулювання спору.

Відповідно до ст. 175 ЦПК України в позовній заяві обов'язково зазначаються відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, якщо такі проводилися, в тому числі, якщо законом визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

У випадку, якщо досудовий порядок врегулювання спору не проводився, в позовній заяві потрібно про це зазначити.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ, ЄСПЛ, – (англ. *European Court of Human Rights*, фр. *Cour européenne des droits de l'homme*) міжнародний судовий орган, юрисдикція якого поширюється на всі держави-члени Ради Європи, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включно з міждержавними справами й скаргами окремих осіб.

Розташований у Страсбурзі (Франція) за адресою:

*European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg-Cedex
FRANCE
Fax: +33 (0)3 88 41 27 30.*

ЄДИНИЙ РЕЄСТР АДВОКАТІВ УКРАЇНИ, ЄРАУ – електронна база даних, яка містить відомості про чисельність і персональний склад адвокатів України, адвокатів іноземних держав, які відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» набули права на зайняття адвокатською діяльністю, та про обрані адвокатами організаційні форми адвокатської діяльності.

Рада адвокатів України забезпечує ведення ЄРАУ, координує діяльність, здійснює організаційне, методичне, інформаційне забезпечення рад адвокатів регіонів щодо внесення ними відомостей до ЄРАУ та надання витягів з нього. Рада адвокатів України забезпечує технічне і технологічне створення та супроводження програмного забезпечення ЄРАУ, надання реєстраторам доступу до нього, збереження і захист даних, що містить ЄРАУ, надає роз'яснення, проводить навчання щодо наповнення та користування ЄРАУ, а також виконує інші функції.

Не є державним реєстром.

ЄДИНА СУДОВА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА СИСТЕМА, ЄСІКС – сукупність інформаційних та комунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством та цим Положенням процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІКС.

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА – експертиза, яка спрямована на дослідження діяльності фінансово-економічного характеру, включає в себе перевірку документів бухгалтерського, податкового обліку, а також дослідження фінансово-кредитної діяльності.

За напрямками досліджень економічна експертиза розподіляється на бухгалтерську, фінансово-економічну, фінансово-кредитну та обов'язково включає дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності; дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій; дослідження документів фінансово-кредитних операцій.

Судово-економічні експертизи слід розуміти як експертні дослідження матеріальних об'єктів (документів бухгалтерського, податкового обліку та звітності), що містять інформацію про обставини цивільного провадження та підлягають дослідженню у суді за їх змістом та формою і допомагають суду досягти об'єктивності у доказуванні.

ЕКСПЕРТ – у цивільному провадженні це особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про предмет доказування, та дати висновок з питань, які виникають під час судового провадження і стосуються сфери її знань.

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ – інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі.

Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЮРИДИЧНИЙ СЛОВНИК АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	5
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	29
ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕННЯ АДВОКАТА В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	36
УЧАСТЬ АДВОКАТА У СПРОЩЕНОМУ ПОЗОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	45
УЧАСТЬ АДВОКАТА У НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	49
ПРОБЛЕМАТИКА УЧАСТІ АДВОКАТА В ОКРЕМОМУ ПРОВАДЖЕННІ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	57
СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	62
СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ. УЗГОДЖЕННЯ ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ АДВОКАТА З КЛІЄНТОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	67
ЩОДО УЧАСТІ АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	78
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЩОДО УЧАСТІ АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	88
НОРМАТИВНА БАЗА	189
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»	189
Правила адвокатської етики.....	257
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про безоплатну правничу допомогу»	298

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ № 4125/5 від 21.12.2017 «Про затвердження Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі».....	339
РІШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ, РАДИ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ № 62 від 02.08.2022 «Про затвердження роз'яснення щодо підстав представництва адвокатом клієнта в суді».....	362
РІШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ, РАДА АДВОКАТІВ УКРАЇНИ № 148 від 16- 17.11.2022 «Про поважність причин неявки адвоката в судові засідання, слідчі дії тощо під час воєнного стану».....	366
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про правовий режим воєнного стану».....	373
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 573 від 8 липня 2020 р. «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану»	421
ПОСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 1363 від 28 грудня 2011 р. «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою»	432

Укладачі:

Бандурка Олександр Маркович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПрН України, генерал-полковник міліції у відставці, перший віцепрезидент Національної академії правових наук України;

Бортняк Валерій Анатолійович — кандидат юридичних наук, доцент, ректор, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського;

Вітвіцький Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, ректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Гараміта Роман Богданович — капітан поліції, інспектор сектору організаційного забезпечення діяльності місць тимчасового тримання осіб Головного управління Національної поліції у Львівській області;

Григоренко Анатолій Володимирович — адвокат;

Григоренко Людмила Степанівна — адвокат;

Дрозд Олексій Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, керівник Департаменту організації забезпечення діяльності, Бюро економічної безпеки України;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування, Офіс Президента України;

Іншин Микола Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПрН України, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Козяр Роман Якович — кандидат юридичних наук, співробітник Служби безпеки України;

Копотун Ігор Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Корецька Вікторія Віталіївна — кандидат юридичних наук, суддя, Ківерцівський районний суд Волинської області;

Корецький Олег Павлович — кандидат юридичних наук, військовослужбовець, Збройні Сили України;

Костицький Василь Васильович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) НАПрН України, народний депутат України I, II, III скликань, професор кафедри теорії та історії права та держави, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Макарова Тетяна Петрівна — адвокат;

Петков Валерій Петрович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Пляшко Юлія Анатоліївна — адвокат;

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права;

Скупейко Андрій Васильович — майор поліції, старший інспектор з особливих доручень сектору організаційного забезпечення діяльності місць тимчасового тримання осіб Головного управління Національної поліції у Львівській області;

Соболь Євген Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка;

Стародубов Ігор Вадимович — кандидат юридичних наук, директор ДП «Центр судової експертизи та експертних досліджень», президент ВГО «Союз експертів України»;

Теремецький Владислав Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, провідний науковий співробітник відділу міжнародного приватного права та правових проблем євроінтеграції, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України;

Хмиз Мар'яна Василівна — доктор філософії в галузі права, доцент, доцент кафедри економіко-правових дисциплін, Львівський університет бізнесу та права;

Чубенко Антон Григорович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника, Полтавська обласна військова адміністрація;

Шамрай Богдан Миколайович — кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, начальник Центрального юридичного управління Генерального штабу Збройних Сил України.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ:

- ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА
- ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ АДВОКАТА
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- УЧАСТЬ АДВОКАТА У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

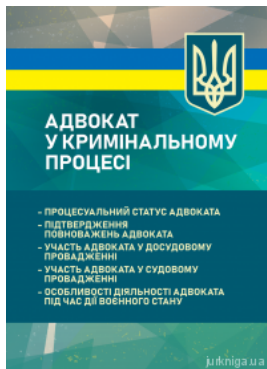
Оригінал-макет підготовлено
ТОВ Видавничий дім «Професіонал»

Підписано до друку 21.08.2024. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 28.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 1533

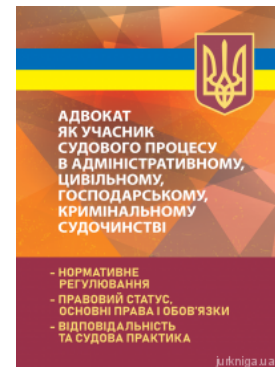
Книги, які можуть вас зацікавити

Адвокат у кримінальному процесі. Процесуальний статус адвоката, підтвердження повноважень адвоката, участь адвоката у досудовому провадженні,...

Адвокат в умовах воєнного стану: участь в окремих слідчих та процесуальних діях. Видання друге

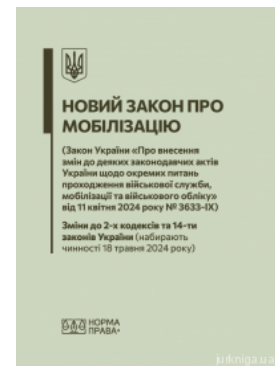
Адвокат як учасник судового процесу в адміністративному, цивільному, господарському, кримінальному судочинстві

Дух та пристрасті адвоката

Поради адвоката для водія

Новий закон про мобілізацію

Перейти до галузі права
Адвокатура

[Перейти на сайт →](#)